

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

16 december 2025

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Diarienummer LI2025/01620

Remissvar på EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034

Världsnaturfonden WWF välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på [EU-kommissionens förslag till ny CAP](#) (Common Agricultural Policy).

WWF:s synpunkter i sammanfattning

I avsaknad av en öronmärkning av CAP-budgeten för miljö- och klimatåtgärder, urvattnade gemensamma grundvillkor (Farm Stewardship) och en minskad CAP-budget totalt är WWF:s bedömning att Kommissionen misslyckats med att föreslå en politik som säkrar en hållbar livsmedelsproduktion som når uppsatta miljömål. Förslaget innehåller positiva inslag, men i sin helhet försvagar det EU:s förmåga att möta klimatkrisen, biodiversitetsförlusten och att säkra ett hållbart livsmedelssystem. Kommissionen tar fasta på vissa viktiga slutsatser från den [strategiska dialogen om jordbruket](#) som samlade aktörer från hela livsmedelskedjan. Det gäller till exempel mer riktade inkomststöd som trappas ner över en viss nivå och med ett tak, mer "morötter" (incitament) för hållbarhetsåtgärder, stöd till småbrukare och omställning till hållbara produktionsmodeller. Men utan en säkrad budget för miljö- och klimatåtgärder och en slags åternationalisering av politiken för miljökrav för att erhålla inkomststöd kommer politiken i bästa fall kunna upprätthålla status quo, och i värsta fall leda till en försämring för jordbrukslandskapets ekosystem och arter, dess vattenmiljö och förmåga att klimatanpassa produktionen och bygga en diversifierad och hållbar jordbrukssektor.

WWF efterlyser tydliga miljömål i NRPF-förordningen med bindande kopplingar till relevanta EU-direktiv och förordningar på miljö-, klimat- och djurskyddsområdet. Om jordbrukspolitiken ska kunna bli resultatorienterad, vilket deklarerats, måste också robusta resultatindikatorer införas, som till exempel index för jordbruksfåglar, gräsmarksfjärilsindex och indikatorer för pollinatörer. Med resultatindikatorer för biologisk mångfald koordineras jordbrukspolitiken med genomförandet av naturrestaureringslagen.

WWF vill också att en icke-försämringsklausul ska införas för att garantera att medlemsstaternas ambitioner inte kan sänkas på miljö- och klimatområdet i likhet med vad som finns i befintliga regelverket.

WWF:s kommentarer på delar av Kommissionens förslag

1. Saknas öronmärkning för miljö och klimat

WWF är starkt kritisk till att Kommissionens förslag till ny jordbrukspolitik (2025/0241COD) saknar en öronmärkning av medel för miljö- och klimatåtgärder. Öronmärkningen av delar av inkomststöden för eco-schemes (1-åriga miljöersättningar helt finansierade av EU-medel) i samband med förra reformen (2023-2027) var en stor framgång på miljöområdet, och WWF beklagar att Kommissionen väljer att backa i stället för att successivt öka denna andel.

I den nuvarande jordbrukspolitiken är 25% av pelare 1 (100% EU-medel) öronmärkta för frivilliga 1-åriga miljö- och klimatåtgärder och 35% av pelare 2 (50% EU-medel, 50% nationella medel) öronmärkta för miljö- klimat- och djurvälståndersättningar.

WWF anser att utgifterna för miljö- och klimatåtgärder inom CAP måste öka årligen för att nå minst 50 % av den totala CAP-budgeten i slutet av nästa period (år 2034) för att jordbruket ska kunna möta biodiversitets- och klimatkrisen. En sådan utveckling är i linje med rekommendationerna från den [strategiska dialogen om EU:s jordbruk](#) som samlade ett brett stöd från både lantbruksorganisationer, miljö- och naturvårdsorganisationer, företrädare för livsmedelsindustrin och konsumentorganisationer.

Att Kommissionen föreslår en öronmärkning på 300 miljoner euro till inkomststöd, men ingen öronmärkning för miljö- och klimatåtgärder innebär att EU bryter trenden mot att utveckla CAP i hållbar riktning. WWF förväntar sig att Sverige driver på för en gemensam öronmärkning av CAP-budgeten för klimat och miljö. Genom att försvaga hållbarheten i den gemensamma jordbrukspolitiken minskar också acceptansen hos EU-medborgare för att en stor del av budgeten används till jordbruksstöd.

Kommissionens förslag att öronmärkningen för miljö och klimat omfattar hela den nya stora Fonden för Nationella och Regionala Partnerskapsplaner med 43 % innebär en alldeles för vag styrning och riskerar att sätta konkurrensneutraliteten ur spel på EU:s gemensamma marknad för jordbruksprodukter. Om medlemsstaterna arbetar med olika hög ambition vad gäller miljövillkor (Farm stewardship) och hur stor andel av budgeten som avsätts till miljö- och klimatåtgärder respektive olika typer av kopplade stöd riskerar jordbruksföretagen att utsättas för snedvridande konkurrens. Förslaget bäddar för en utveckling som straffar ut länder som går före i hållbarhetsarbetet. Utan gemensamma spelregler blir det svårt att lyfta CAP som ett föredöme för hållbarhet eller samverkan kring en gemensam marknad.

2. Övergång till incitamentsbaserade miljö- och klimatåtgärder (artikel 10)

WWF stödjer Kommissionens förslag att öka inslaget av incitamentsbaserade miljö- och klimatåtgärder, det vill säga att lantbruksföretagen kan få en miljöersättning som går utöver enbart kostnadstäckning. För att öka takten i hållbarhetsarbetet och ge lantbrukarna en skälig ersättning för ekosystemtjänster de levererar (biologisk mångfald, pollinering, klimatanpassning etc) är det rimligt att jordbruksföretag kan få ersättning som ger ett positivt netto ekonomiskt och inte enbart täcker ökade kostnader.

Kommissionen ger ingen vägledning hur nivån på de incitamentsbaserade ersättningarna ska beräknas. Det är viktigt att höjda miljöersättningar når företagaren som utför åtgärderna och inte kapitaliseras i markvärden eller resulterar i högre arrenden. Digitalisering och tekniska innovationer skapar möjligheter att koppla ersättningar till djurinnehav (arbetet med djuren och skötsel av markerna) framför markinnehav (arrendeintäkter).

För att högre miljöersättningar ska kunna bli verklighet i någon betydande omfattning krävs dock en stark budget. Sveriges CAP-budget föreslås minska med ca 2 miljarder kronor eller 20% och det kommer krävas en kraftfull ökning av den nationella medfinansieringen och att Sveriges regering prioriterar jordbruk framför andra politikområden i de nationella förhandlingarna om de omärkta NRP-medlen för att finansiera angelägna miljö- och klimatåtgärder. Ungefär 50% av den föreslagna icke-öronmärkta NRP-budgeten behöver gå till CAP för att upprätthålla budgeten på nuvarande nivå. Länder som Nederländerna och Danmark behöver använda 80-90% av omärkta NRP-medel till CAP för att upprätthålla dagens nivå på CAP.

3. Riktade inkomststöd, gradvis nedtrappning av inkomststöd och takbelopp (artikel 6)

WWF:s position är att inkomststöden successivt bör fasas ut helt till förmån för investeringsstöd, omställning till hållbara bruksmodeller och riktade åtgärder för miljö- och klimat. I takt med att de arealbaserade inkomststöden avtar är det rimligt att de EU-gemensamma grundvillkoren som är kopplade till inkomststöden tillmäts mindre betydelse. Kommissionens förslag innebär dock att inkomststöden fortsatt dominerar CAP och om det blir utfallet av förhandlingarna är det motiverat med en stark EU-gemensam styrning av minimikrav på miljö och klimat för att företag ska kunna erhålla inkomststöd.

Förra reformen påbörjades en nedtrappning av inkomststöden, till förmån för miljö- och klimatersättningar. WWF Sverige förespråkar i första hand en politik som fortsätter på den linjen. **WWF stödjer samtidigt Kommissionens förslag om mer riktade inkomststöd som möjliggör att styra inkomststöden till unga och nystartade, företag som kombinerar odling av grödor med djurhållning, småbrukare, familjejordbruk, småjordbruk och jordbruk i områden med sämre förutsättningar för att bedriva jordbruk.** WWF inser att detta kommer ge upphov till svåra gränsdragningsdiskussioner och en mer komplex administration. Efter en period av ökad komplexitet kommer det möjligen sedan att framstå som rimligt att helt avveckla inkomststöden som instrument i CAP.

WWF stödjer Kommissionens förslag att stegvis trappa ned inkomststöden (degressivitet) och att det införs ett takbelopp. Inkomststöden kapitaliseras i priset på åkermark och försvårar generationsväxlingar. Den arealbaserade ersättningen gynnar stora jordbruksföretag, som i många fall har större ekonomiska resurser och är mindre beroende av inkomststöd. I EU brukar 3 % av jordbruksföretagen över hälften av arealen. Att successivt överge de arealbaserade inkomststöden som slukar merparten av CAP-budgeten, är även en anpassning som kan underlätta förhandlingar om nya medlemskap i EU.

4. Farm stewardship ersätter EU-gemensamma grundvillkor (artikel 3)

WWF befarar att de föreslagna ändringarna kan leda till sänkta ambitionsnivåer och missgynna länder som går före i miljö- och klimatarbetet. För att erhålla vissa stöd (inkomststöd, kompensationsstöd, miljöersättningar m fl) ska jordbruksföretagen uppfylla vissa minimivillkor för hållbart brukande. I Kommissionens förslag lämnas SMR (Statutory Management Requirements) oförändrade. SMR omfattar EU-gemensam och nationell lagstiftning. Utöver dessa grundkrav finns i befintlig CAP krav på God jordbrukarsed eller GAECs (Good Agricultural and Environmental Conditions). Dessa ersätts i nya CAP av "protective practices" som ungefär motsvarar samma målområden. Den stora skillnaden är att medlemsstaterna får utforma kraven för att nå målen själva. Dessa krav blir en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen (NRP-planen) och ska godkännas av Kommissionen. Denna åternationalisering av miljöinslagen i CAP bäddar för ett "race to the bottom", med sämre miljöprestanda för europeiskt jordbruk och ojämlika konkurrensvillkor.

I uppföljningen av hur CAP levererar mot miljö- och klimatmål föreslås dessutom i PR (Performance Regulation, Annex 1) att 40% av inkomststöden ska bokföras som bidrag till att nå miljö- och klimatmål. Detta är orimligt, särskilt när miljövillkoren för att erhålla inkomststöd urvattnas. **WWF anser att inkomststöden inte alls ska tillgodoräknas som en åtgärd för att nå miljö- och klimatmål.**

Kommissionen öppnar även för att medlemsstaterna ska kunna erbjuda miljöersättningar för att uppfylla kraven i ett paket av grundvillkor. För att WWF ska stödja sådana miljöersättningar behöver grundvillkoren vara EU-gemensamma, effektiva och uppföljningsbara.

5. Stöd till småbrukare (artikel 7)

WWF stödjer att medlemsstaterna ska tillhandahålla ett frivilligt inkomststöd till småbrukare och att det riktas till företag som bedriver jordbruksverksamhet och aktivt bidrar till livsmedelsförsörjningen. Struktumvandlingen mot färre och större jordbruksföretag har pågått under lång tid och kan i Sverige tydligast exemplifieras av att antalet mjölkgårdar har minskat från 17 743 år 1995 (när Sverige gick med i EU) till 2 484 år 2025, dvs en minskning i antal med ca 85 %. När produktionen koncentreras till allt färre gårdar ökar sårbarheten i livsmedelssystemet och försvårar möjligheten att nå miljömålet för biologisk mångfald.

I nuvarande regelverk är det frivilligt för medlemsländerna att erbjuda småbrukarstöd, och Sverige har valt att inte införa ett det. Enligt Kommissionens förslag ska det bli obligatoriskt. Det årliga stödet får inte överstiga 3 000 euro. Medlemsstaterna får differentiera stöd som beviljas enligt denna artikel för olika grupper av jordbrukare eller geografiska områden.

6. Stöd för nackdelar till följd av vissa obligatoriska krav (artikel 9)

WWF stödjer Kommissionens förslag att åtgärder som följer av krav i Art- och habitatdirektivet, Vattendirektivet och Fågeldirektivet ska kunna ersättas inom ramen för miljöersättningar i CAP i jordbruksområden. Dessa miljöersättningar riktade till främst Natura 2000-områden och angränsande naturskyddsområden ska enbart täcka merkostnader för hänsynsåtgärder. Kommissionens förslag att denna möjlighet även ska omfatta skogliga åtgärder och skogsområden är WWF positiv till, förutsatt att ett sådant stöd inte ligger inom ramen för

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

vad skogsägaren förväntas bära själv avseende kostnader, och att en avsevärt större del av NRP-fonden öronmärks för CAP.

Kommissionens förslag innebär att det är möjligt att utforma ersättningar för att till exempel ta hänsyn till markhäckande fågel i åkerlandskapet, vilket är viktigt för att vända trenden för fåglar knutna till odlingslandskapet och nå målen i naturrestaureringslagen.

7. Stöd till miljö- och klimatåtgärder (artikel 10)

WWF stödjer Kommissionens förslag att det ska vara möjligt att erbjuda miljö-, klimat- och djurvälståndersättningar **för åtgärder som följer av nationell lagstiftning, och går utöver unionsrättsliga krav.** Det innebär till exempel att det blir möjligt för Sverige att införa en djurvälståndersättning för det unika svenska beteskravet för mjölkkor, vilket inte varit tillåtet tidigare.

WWF stödjer att varje medlemsstat ska tillhandahålla **incitamentsbaserade stöd för ekologiskt jordbruk** som certifierats i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning och **extensiva system för animalieproduktion.**

WWF stödjer att medlemsstaterna ska erbjuda **incitamentsbaserade omställningsstöd till jordbruksföretag som ställer om hela eller delar av sin verksamhet till ekologisk produktion, extensifiering av animalieproduktion eller annan hållbar produktionsmodell** som ska preciseras i NRP-planerna.

Kommissionen skriver att miljöersättningar ska kunna vara 1-åriga eller fleråriga och lämnar till medlemsländerna att besluta om lämpliga tidsintervall, vilket är positivt.

Enligt Kommissionens förslag ska medlemsstaterna tillhandahålla incitament för åtgärder som gynnar klimat, miljö, djurhälsa, djurskydd och hållbart skogsbruk. WWF menar att CAP-medel för åtgärder i skogen ska gå till privata enskilda markägare för insatser som stärker skogens miljövärden. Ökat inslag av skogliga miljöersättningar eller rådgivningspaket förutsätter en stärkt CAP-budget och kraftig nationell medfinansiering.

Den nationella medfinansieringen av miljö- och klimatåtgärder ska vara minst 30%, enligt NRP-förordningen 2025/0240 (COD). Det innebär en ökning för vissa länder, vilket riskerar att minska intresset för miljöåtgärder i länder med svaga statsfinanser. Sveriges medfinansiering av miljöåtgärder har

8. Kopplat inkomststöd (artikel 11)

Kommissionen föreslår att kopplade inkomststöd ska bli obligatoriskt för medlemsstaterna att erbjuda och att upp till 20-25% av inkomststöden får kopplas till vissa produktionsgrenar. Detta är nästan en dubbling jämfört med nuvarande jordbrukspolitik och en förändring genom att åtgärden går från att vara frivillig till att bli obligatorisk för medlemsländerna att införa. Att arbeta med både riktade inkomststöd, kopplade inkomststöd och småbrukarstöd kommer att bli rörligt. WWF anser att de riktade inkomststöden (gårdsstödet) har spelat ut sin roll.

Ett positivt förslag är att Kommissionen vill att medlemsstaterna ska ta hänsyn till miljöpåverkan i utformningen av kopplade stöd, bland annat genom att fastställa kriterier

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

för högsta djurtäthet i nitratkänsliga zoner. **WWF anser att kriterier för djurtäthet bör ingå i grundvillkoren/Farm Stewardship för att styra produktionen i hållbar riktning.** Denna typ av miljövillkor kan kopplas till inkomststöd oavsett om det ryms inom det arealbaserade inkomststödet, småbrukarstödet eller kopplade inkomststödet.

WWF vill att det kopplade inkomststödet i Sverige ska nyttjas för att bidra till en ökad diversifiering av produktionen till exempel genom att koppla stöd för odling av proteingrödor, rotsaker, nötter, frukt och grönt.

9. Stöd till investeringar för jordbrukare och skogsägare (artikel 13)

Medlemsstaterna ska bevilja stöd enligt denna artikel för produktiva och ickeproduktiva investeringar som på lämpligt sätt bidrar till jordbrukets, livsmedelssystemens, skogsbrukets och landsbygdsområdenas resiliens, särskilt med avseende på klimatanpassning och säkra vatten i landskapet. Medlemsstaterna ska i sina NRP-planer förklara hur de planerar att bevilja sådant stöd. Enligt Kommissionens förslag ska det vara tillåtet med inköp av mark för naturvårdsändamål eller för att bevara kol i mark. Det ska också vara en tillåten investering att köpa djur för att skydda boskap mot rovdjur eller använda djur i stället för maskiner inom skogsbruket. Inköp av växtsorter som hotas av genetisk utarmning, djur för uppfödning av utrotningshotade, sällsynta eller lokala raser samt uppfödning av renrasiga nötkreatur, får eller getter med högt avelsvärde för att förbättra besättningarnas kvalitet och produktivitet ska också vara godkända investeringar, enligt Kommissionen.

WWF ställer sig positiv till investeringsstöd som bidrar till ett långsiktigt hållbart och motståndskraftigt jord- och skogsbruk. WWF anser att urvalskriterierna behöver utvecklas så att alla investeringsstöd styr mot ökad hållbarhet.

Vad gäller investeringsstöd till skogsbruket anser WWF sådana generellt inte utgå till åtgärder som kortsiktigt ökar produktionen, såsom stöd till konstgödsling eller användande av främmande trädslag, då detta riskerar att underminera den långsiktiga hållbarheten och resiliensen. Ett sådant produktionsstöd skulle också kunna strida mot statsstödsregelverket. **Om investeringsstöd ska erbjudas till skogssektorn i Sverige krävs en kraftfull ökning av CAP-budgeten och nationell medfinansiering.**

10. Etablering av nya företag på landsbygden, Strategi för generationsskifte och Startpaket för unga jordbrukare (artikel 14, 15 & 16)

Medelåldern bland lantbrukare inom EU är i dag 57 år och bara 12 procent är under 40 år. För att jordbruket ska förbli resilient och attraktivt måste det finnas rätt förutsättningar för yngre att skapa ett liv och en karriär inom jordbruk på landsbygden. **WWF stödjer** att medlemsstaterna ska ta fram **Startpaket för unga jordbrukare, strategier för att underlätta generationsskiften och stöd för nya företag** att etablera sig på landsbygden **förutsatt att hållbarhetskriterier** villkoras till dessa stöd så att stöden bidrar till ökad miljöprestanda och grön omställning inom jordbrukssektorn. Maxbelopp föreslås vara 300 000 euro.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

11. Avbyttjänster inom jordbruket (artikel 17)

WWF stödjer Kommissionens förslag att medlemsstaterna får erbjuda avbyttjänster inom ramen för CAP. Lantbrukare på små och mellanstora djurgårdar med få eller inga anställda har svårighet att ta semester, hitta ersättare för olika sysslor i samband med sjukdom eller olyckor, i samband med barnafödsel, kompetensutvecklande aktiviteter och ledighet för omsorg om barn eller andra anhöriga. En fjärdedel av lantbrukare i Sverige [rapporterar](#) att de inte kunnat ta semester alls, och nära 60% att de inte kunnat ta semester i den utsträckning som är normalt, enligt en enkät Sveriges Lantbruksuniversitet och Lunds universitet på beställning av Jordbruksverket 2025. Med ett statligt finansierat avbytarsystem kan attraktiviteten för att bedriva jordbruk öka och den sociala hållbarheten stärkas.

12. Kunskaps- och innovationssystem inom jordbruket och jordbruksrådgivningen (artikel 20)

Varje medlemsstat ska se till att jordbrukare och skogsägare har tillgång till innovation och att ny kunskap når dem i rätt tid och på ett effektivt sätt, så att de effektivt kan införa innovativa och hållbara lösningar och dra nytta av aktuell kunskap inom jordbrukssektorn. **WWF vill särskilt lyfta att Rådgivningstjänster ska inrättas till jordbrukare och skogsägare om hållbar och motståndskraftig förvaltning av mark, jordbruk och skogar**, anpassad för gårdstyper och olika produktionssystem.

Kommissionen skriver vidare att medlemsstaterna ska erbjuda Riktad rådgivning till unga jordbrukare, särskilt när det gäller företagsledning, tillgång till finansiering, tillgång till offentligt stöd, tillgång till kunskap och innovation. Medlemsstaterna ska också se till att jordbrukare och skogsägare har direkt tillgång till rådgivare, t.ex. genom att tillhandahålla offentliga databaser över rådgivare. Medlemsstaterna ska se till att de råd som ges till jordbrukare och skogsägare är opartiska och att rådgivarna är lämpligt kvalificerade och fria från intressekonflikter.

WWF stödjer förslagen i denna artikel, och återkommer eventuellt med mer detaljerade synpunkter längre fram.

Med vänlig hälsning,

Gustaf Lind
Generalsekreterare

Jenny Jewert
Senior jordbruksexpert